СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ IV. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 6-го Серпня 1896. | Число 32.

Календарь.

Серпень.

6	Ч.	Успеніе св. Анны
7	П.	Єрмолая, Параскевы муч.
8	С.	Пантелеймона муч.
9	Н.	11. по СОШ. Прохора
10	П.	Калинника, Серафины
11	В.	Силы, Андроника
12	С.	Євдокима прен.

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи.

Вже часъ заплатити за „Свободу" — прецѣ встыдъ за даремно читати! Вôдъ того числа почавши вже не высылаемо нѣкому газеты до краю, хто не заплативъ, або не замовивъ.

Звертемо увагу на адвертайзментъ правительства канадійского Free Homesteads!

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Выдѣлъ „Союза" подае до вѣдомости всѣмъ членамъ и тымъ, що хотять вступити до „Р. Н. Союза", що „Декляраціяˮ, котру мае выповнити каждый нововступаючій членъ, и „Грамота членьска" — посвѣдчене приналежности єго до „Союза" вже суть готовѣ. Можна ихъ достати у секретаря „Союза". Зазначуємъ, що вôдъ теперь прійме ся до „Р. Н. С." лишь той, хто выповнить тоту „Декляраціюˮ и зашле ю секретареви „Союза". Тѣ, що хотять вступити до „Союза", най заразъ зголосять ся до секретаря: Rev. N. Stefanowicz, 715. Carson str. S. S. Pittsburg, Pa. — Вышлемо за дармо.

Иванъ Глова
председатель.

М. Стефановичъ
секретарь.

Панове секратарѣ, уважайте!

1. Се чиста правда, що секретарѣ братствъ псують порядокъ въ дѣловодствѣ „Союза". Неоденъ зашле грошѣ касіерови, а не повѣдомить секретаря.

2. Коли засылають грошѣ, повѣдомляють о тôмъ мильно. Засылають прим. $18, а повѣдомляють секретаря, що заслали $18.50, або $19.

3. Коли єсть въ однôмъ братствѣ, припустѣмъ, 28 членôвъ а зъ нихъ 5 не заплатило за послѣдный мѣсяць, то вôдъ 23 членôвъ малобъ прійти до касы „Союза" за той мѣсяць $11.50. Тымчасомъ секретарь дае знати, що заслано до касіера $13, але не каже, котрый зъ братôвъ заплативъ зъ той надвышки $1.50 на довгъ зъ попередного мѣсяця.

4. Аркушѣ зъ рубриками на мѣсячне выповняють ся не по совѣсти.

На то вôдповѣмъ пп. секретарямъ:

1. Касіеръ и секретарь нехай по мітинґу вôдрахують оба разомъ тѣ грошѣ, що мають йти до касы „Союза". Тогды секретарь повѣдомить о той самôй сумѣ, яку заславъ касіеръ.

2. Якъ котрый братъ не плативъ до „Союза" черезъ Май, Юній, Юлій, а потôмъ въ Августѣ заплативъ за всьо $2, то тихъ $2. прошу записати въ рубрицѣ мѣсяця Августа, а не розписувати по 50 цнт. въ рубрикахъ кождого зъ тыхъ мѣсяцѣвъ.

3. Найлѣпше буде, если секретарѣ будуть повѣдомляти головного секретаря „Союза" въ такій способъ: Зъ теперѣшнôмъ мѣсяцемъ єсть въ нашôмъ братствѣ прим. 85 членôвъ. До касіера заслалисьмо $37, за сей мѣсяць не заплатили 11 а именно: (тутъ треба навести имена тихъ, котрѣ не заплатили).

4. Я маю другій аркушъ зъ рубриками на мѣсяцѣ. Всякѣ неправнѣ дописуваня поправы выкрыють ся.

Подаю до вѣдомости всѣмъ членамъ **„Союза", ще поправленѣ Статуты** нашого товариства вже друкують ся. Якъ тôлько будуть готовѣ, сейчасъ розôшле ся на жадане членôвъ.

Приступили слѣдуючѣ новѣ члены:

Зъ McAdoo, Pa.

	Число въ гол. книзѣ:
1. Галушка Иосифъ	391
2. Фецко Михаилъ	391
Зъ St. Clair, Pa.	
3. Гловачь Михаилъ	421
Зъ Mt. Carmel, Pa.	
4. Габоръ Андрей	455

Гадки по конвенціи „Союза" и „Соединенія".

(Конець).

Пôсля того, що мы сказали въ ч. 29. „Свободы" про органъ „Соединенія" „А. Р. Вѣстникъ", здавало ся, що не потреба вже бôльше нѣчого додавати, однакъ послѣдными часами зайшовъ фактъ, котрый годѣ мовчки помнути. Якъ звѣсно, „А. Р. Вѣстникъ" єсть и органомъ руско-церковныхъ справъ въ Америцѣ. Священники зъѣхали ся були въ Шамокінъ 3. червня с. р., вôдтакъ 14. липня въ Олифантѣ и тамъ заложили, чи воскресили давнѣйше заложене тов. священникôвъ. „Вѣстникъ" вспôмнувъ еще за зъѣздъ священникôвъ въ Шамокінѣ, але про зъѣздъ головный, анѣ однымъ словомъ, хоть по 14. липня 2 числа побачили свѣтъ. Хоть-бы якій дипльоматъ вдавъ ся на свѣтѣ, хоть-бы якъ схотѣвъ крутыми стежками ходити въ горохъ, то всежь мусить числити ся зъ фактами, а особливо зъ такимъ преважнымъ фактомъ, якъ довершена организація священникôвъ, котрыхъ махерами були власне найвиднѣйшѣ дѣятелѣ зъ партіи „Соединенія" и таки єго головнѣ урядники. Та Богъ зъ тобою товаришу „Вѣстнику", може тобѣ се и выйде на здоровле, але чи здорово се буде для „Соединенія" и для загально-амер. справъ, то дуже сумнѣваемось.

Найголовнѣйшою справою, яку урадили сего року на конвенціи „Соединенія" и „Союза" — се желѣзный фондъ товариствъ. Хоть въ обохъ товариствахъ не однаковѣ жерела на сей фондъ, однакъ идесь до той самои цѣли и товариства, черезъ ту вельми важну ухвалу зискають за кôлька лѣтъ на тôмъ, що не будуть висѣти въ вôздусѣ, не будуть банками до котрыхъ нынѣ вкладае ся грошь, а взавтра выйме ся єго въ цѣлости и и лишь пустки лишать ся, часомъ еще зъ недоборомъ, але въ кôлькохъ лѣтахъ будуть нашѣ организаціи стояти на трѣвкôмъ грунтѣ.

Сю ухвалу, одну зъ найважнѣйшихъ, потреба пôдкреслити. До часу сегорôчнои конвенціи не дававъ „Союзъ" въ разѣ нещастныхъ выпадкôвъ пôдпомоги, тôлько на случай цѣлковитои нездôбности до працѣ, а зъ „Соединенія" дôстававъ въ такôмъ случаю $200, а що-до прочихъ выпадкôвъ параграфъ бувъ дуже неясный. Теперь зайшли постановы одного и другого товариства зовсѣмъ яснѣ и силою тыхъ постановъ члены належачѣ до однои зъ тыхъ рускихъ организацій суть забезпеченѣ навѣть лѣпше, якъ по товариствахъ робôтничихъ англійскихъ, котрѣ роспоряджають величезными фондами.

Еще оденъ дуже важный моментъ зъ дѣяльности нашихъ товариствъ мусимо пôднести, а се безкористовне, або задуже малу нагороду, солідне проваджене машины администраційнои.

Въ тов. „Союзъ", де при такъ тяжкôй администраціи, де треба мати до дѣла съ кождымъ поодинокимъ членомъ, а теперь вже тыхъ членôвъ єсть близько тысячка, — вôдъ початку єго заложеня до теперь все урядники зрѣкали ся всякои пенсіи, хоть конвенція кождого року ухваляла пенсію для секретаря до высоты $200, а для касіера $50.00. Въ „Соединенію", черезъ два роки робивъ секретарь тяжку роботу за $150.00 рôчнои нагороды. Въ рукахъ такого урядника лежала цѣла администрація товариства. Вôдъ него залежала доля товариства и питане бути, або не бути того товариства. Хто мае бодай мале понятіе, що значить робота въ нашихъ товариствахъ, почиваюча на баркахъ одного чоловѣка, при навалѣ рôжныхъ тысячокъ листôвъ вôдъ нашихъ невырозумѣлыхъ и несвѣдомыхъ людей, той може признати, що така нагорода — то се лишь Spottgeld, а єго цѣла праця являе ся дѣйсно патріотичною. Нѣгде въ свѣтѣ нема товариства зъ закраскою ассекураційною, котребъ такъ мало ложило на росходы администраційнѣ, якъ се дѣє ся въ „Союзѣ" и въ „Соединенію". Для того и та мала вкладка мѣсячна — при той ощадности на машину администраційну при солиднôмъ єи проваджденю, може выстарчити на запомогу теперь вже $500 посмертного безъ розмету на поодинокихъ членôвъ. Загляньмо недалеко — загляньмо до словацкихъ товариствъ — тажь тамъ тысячки рôчно росходують на администрацію!

Мѣжь иншими ухвалила конвенція „Соединенія" именоване почетныхъ членôвъ товариства. Прекрасна рѣчь почетнѣ члены! Въ старôмъ краю именують товариства членôвъ почетныхъ тыхъ зъ помѣжь себе, котрѣ вызначились великими заслугами такъ для свого товариства, якъ въ загалѣ въ публичнôй своей роботѣ дали ся пôзнати, яко мужѣ заслуги и працѣ. По всѣхъ державахъ суть такѣ вызначнѣ мужѣ, а въ Франціи именуе академія наукъ навѣть своихъ „безсмертныхъ" членôвъ. Конвенція „Соединенія" именувала почетнымъ членомъ primo loco Впр. О. Т. Обушкевича зъ Олифанту, и се дѣйсно зробила консеквентно, бо О. Обушкевичь заслуживъ ся не тôлько для „Соединенія", але и „Ам. Р. Вѣстникъ" завдячуе дуже много сему патріотови. Звôдки однакъ приходять рôжнѣ епископы до той великои почести, то вже зовсѣмъ рѣчь загадкова. Анѣ львôвскій, анѣ мукачѣвскій, анѣ пряшевскій, анѣ станиставôвскій не будуть членами „Соединенія". Не заслужили ся нѣчимъ и не заслужать ся во вѣки нѣчимъ для „Соединенія". Мы знаемо певно, що епископъ станиславôвскій навѣть не знае про истноване „Соединенія". Впрочѣмъ именоване почетныхъ членôвъ въ Америцѣ, рѣчь смѣшна. Ту кождый робить свою роботу для-того, що та робота приносить єму або користи, або честь, вже тымъ самымъ, що вôнъ ту роботу честно робить. Для того конвенція „Союза" выкреслила той параґрафъ изъ своихъ статутôвъ. Однакожь годѣ забути намъ, що мы, хоть въ Америцѣ, то таки все не забули того сервилізму старокраєвого. Чи потреба, чи не потреба, мы все згинаемо спину передъ тыми, котрѣ навѣть зовсѣмъ на те не заслугують. Така то вже натура рутеньска!

А въ кôнци еще одна гадка, котру мы, якъ всѣ попереднѣ — гадаючи подаемо до прилюднои вѣдомости.

Предсѣдатель контрольнои комисіи „Соединенія" — пôсля статутôвъ того товариства найвысшій урядникъ, поставивъ бувъ внесене, щобъ „Соединеніе" злучилось зъ Katolicko-ю Jednoto-ю и Narodnym Slovenskym Spolkom. Хоть то внесене прогомонѣло безъ вôдгомону, хоть єго нѣхто и на серіо не бравъ, а може и самъ внескодавець, однакъ се характеризуе нашу народну незрѣлость, нашу слѣпоту. Якѣ небудь особистѣ непорозумѣня, хоть-бы прим. про курку, що влѣзла въ городъ, мы готовѣ забути про достоинство народне, лишь бы затиснеными зубами лѣсти на ослѣпъ, хоть бы и до Словакôвъ, а они сердеги такъ здорово въ кулакъ зъ насъ смѣють ся!

Отъ и все въ коротцѣ, що мы могли — за-для браку мѣсця въ нашой газетѣ про нашѣ товариства замѣтити. Початокъ вôдповѣди на нашу статю въ „Вѣстнику" справдѣ заповѣдаесь гарно — мова и стиль — еслибъ вôдкинути „что" и другѣ анахронізмы, така самѣсенька, якъ бывало була въ „Свободѣ" — якъ она еще выходила въ Jersey City — тôлько панове — въ будучихъ статяхъ бôльше гречки, а менше половы, а буде що почитати.

УГОРСКИ РУСИНЫ ВЪ ТЫСЯЧОЛѢТЄ МАДЯРСКОИ ДЕРЖАВЫ.

(ПИСЬМО ЗЪ ГАЛИЦКОИ РУСИ).

(Конець).

Першій Русинъ, що дѣйсно унявъ ся справами угорскои Руси, то бувъ радикалъ Михайло Драгомановъ, великій украинскій ученый, писатель и політикъ (вôнъ бувъ професоромъ всесвѣтнои исторіѣ въ кіевскôмъ университетѣ, а нарештѣ въ софійскôмъ у Болгаріѣ). Черезъ Драгоманова справа угорскои Руси поставлена рѣшучо и передъ бôльшимъ гуртомъ не-угорскихъ Русинôвъ. Се стало ся пôдчасъ юбилея 30 лѣтнои дѣяльности М. Драгоманова, справленого Украинцями и Галичанами-радикалами 1894 р. прилюдно во Львовѣ. (Въ юбилею взяли явно участь: руска молодѣжь усѣхъ университетôвъ, а навѣть и польска и ческа радикальна, рускѣ селяне, робôтники, жѣнки, а також заграничнѣ вченѣ, въ тôмъ числѣ и професоры софійского университету [1]). Въ однôмъ изъ адресôвъ украинскихъ до Драгоманова, изъ черниховскои губерніи, высказано було бажане, щобы вôнъ ставъ вôдродителемъ и угорскои Руси, такъ якъ ставъ вôдродителемъ Руси украинскои и галицкои. Въ своѣй вôдповѣди на привѣты, Драгомановъ писавъ про се такъ:

„Есть еще одна частинка нашои спôльнои батькôвщины, котрои я не можу забути нѣколи, немовь пораненого брата. Се угорска Русь. Одвѣдавши двѣчѣ въ 1875—76 рр. ту сторону [1]), я пересвѣдчивъ ся, що тамъ про простый людъ або нѣхто не дума, або беруть ся до нього такими способами, котрѣ заранѣ засудженѣ на невдачу.

„Тамъ найчеснѣйшѣ рускѣ патріоты живуть думкою и серцемъ, або середъ стародавныхъ князѣвъ та бояръ, або середъ далекихъ архієреѣвъ и генераловъ московскихъ, а живого народа руского, зъ єго горемъ пôдъ бокомъ своимъ не бачать, а коли инодѣ заговорять до него, то все про мертве и такою мовою, котрою нѣгде нѣхто не говорить и котрои вони сами не розумѣють безъ мадярского перекладу (зъ боку).

„Позаякъ я бувъ першимъ украинцемъ, одвѣдавшимъ угорску Русь и позаякъ я побачивъ, що вона одрѣзана духово одъ Галичины, бôльше нѣжь Австралія вôдъ Европы, то я собѣ давъ Аннібаллову присягу працювати для того, щобъ привязати угорску Русь до нашого національно-демократичного и поступового руху, въ котрôмъ лежить єѣ єдиный поратунокъ. Нещасливѣ пригоды (соціялистичнѣ процесы въ Галичинѣ 1877 р. пôсля котрыхъ Драгомановъ уже не мôгъ мати доступу до угорскихъ Русинôвъ, съ котрыми вôнъ уже навязавъ бувъ серіознѣ стосунки. — М. П.) пôдрѣзали мои початки, котрѣ мусѣли бути досыть делікатнѣ и сложнѣ (скомплікованѣ), одповѣдно тамошньому стану рѣчей. И зъ того часу, 18 рокôвъ, нѣ одинъ украинець, нѣ галичанинъ не взявъ ся поповнити мои заходы, анѣ самъ не попробувавъ щонебудь робити для закарпатскихъ братôвъ. Я пробувавъ обертатись до патентованыхъ інтернаціоналістôвъ, коли угорска соціалістична партія на конгресѣ (бачить ся 1877 р. — М. П.) зложила свою програму и напечатала єѣ по мадярскому и по нѣмецкому, и обернувъ ся до єѣ проводарѣвъ, беручись перекласти ту програму на нашу руску мову и напечатати єѣ своимъ коштомъ, абы лишень партія взялась ширити єѣ, якъ и мадярскій и нѣмецкій тексты. Але на сей мôй предкладъ я не получивъ навѣть вôдповѣди: я догадуюсь чому? — бо коли передъ тымъ (1877 р.) въ мѣсячнику Le Travailleur (Робôтникъ), котрый выдавали въ Женевѣ французскѣ коммунары (якъ Реклю и др.) выложивъ спеціяльный станъ угорскои Руси, то одинъ зъ головныхъ угорскихъ соціалістôвъ, самъ комунаръ — жалѣвъ Реклю, що моя статя московско-панславістична. Певно головы угорскои соціалістичнои партіи побачили московскій панславізмъ и въ замѣрѣ выдати слявянскою мовою угро-рускихъ селянъ ихнюжь таки програму.

„Такъ угорска Русь зôстае ся безъ проповѣди поступовыхъ думокъ и доси. Я не можу выповнити моеи присяги, але теперь получивши привѣтання одъ такъ численнои громады землякôвъ, осмѣлююсь скласти ту присягу на ихъ головы. Роблю я се тымъ зъ бôльшимъ правомъ, що въ однôмъ зъ попередныхъ адресôвъ говорить ся про потребу працѣ въ угорскôй Руси".

Слова Драгоманова про угорску Русь тронули руско-украинскихъ радикалôвъ, и одинъ изъ нихъ, Володимиръ Охримовичь (галичанинъ) написавъ свои: „Враження зъ угорскои Руси", властиве тôлько зъ мараморошского комітату, де Охримовичь бувавъ у 1889—1894 рр. Статя напечатана въ 6 нумерѣ „Народа" за 1895 и осôбною брошурою, а кôнчить ся такъ: „За кождымъ разомъ, якъ я вертавъ зъ угорскои Руси въ Галичину, здавало ся менѣ, що забескидскѣ Русины природою и исторією засудженѣ на змадяризоване. За кождымъ разомъ, якъ я вертавъ, шумили сумно пôдъ Бескидомъ смереки, иначе шептали: Lasciate ogni speranza! (Покиньте надѣю на дворѣ).

Натурально, що слова Охримовича вôзвали въ радикалахъ тымъ бôльшу жадобу ратувати угорску Русь. Драгомановъ першій обôзвавъ ся статею, де горячо доказуе ся, що можна и конче треба збудити угорскихъ Русинôвъ. (Статя Драгоманова написана нимъ кôлька день передъ смертію, що случило ся 20. юня 1895 р. и напечатана въ 11. нум. „Народа" 1895 р. п. з. „В справі Угорскої Руси" и потôмъ осôбною брошурою п. з. „Посмертний голос М. П. Драгоманова в справі Угорськоі Руси"). Спонуканый статею Охримовича поѣхавъ лѣтомъ 1895 р., на Угорску Русь и вернувши, запротестувавъ противъ безнадѣйныхъ слôвъ и противъ де-що иничого въ статѣ Охримовича, Володимиръ Гнатюкъ, що написавъ статю п. з. „Дещо про Русь угорску" (Радикал 1895, нумеры 2 и 3). Гнатюкъ, тежь молодый галичанинъ, розвѣявъ чимало пересудôвъ нашихъ не-угорскихъ Русинôвъ усѣхъ таборôвъ про угорску Русь, мѣжь иншимъ и той, що будьтѣмъ простонародный рускій языкъ на Угорщинѣ дуже далекій вôдъ нашого малоруского простонародного, а близшій до церковного, або до московского. Гнатюкъ и еще одинъ єго товаришъ Іосифъ Роздольскій, позаписували на Угорщинѣ богато простонародныхъ рускихъ оповѣдань и зъ нихъ показуе ся, що языкъ

1) Юбилей той описаный у книжцѣ п. з. „Михайло Петрович Драгоманов 1841—1895". Его юбилей, смерть, автобіографія і спис творів, с портретом атвора. Зладив і видав М. Павлик. Коштом Украінців. Львів. 1866. 80 ст. коло 500.

1) Ти подорожи Драгоманова описали нимъ у єго „Австро-руськихъ споминахъ", ч. IV. ст. 411—438. (Львів. 1892).

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All comunications should be addressed to:
„Svoboda“ Printing Office
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 59.

Предплата рочна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
PRINTING OFFICE
P. O. Box 59. — Mt. CARMEL, PA

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson str.
S. S. Pittsburg, Pa.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Дописи „Свободы“.
СПОМИНЫ ЗЪ КАНАДЫ.

Дорога зъ Ню Йорку до Канады.

(Дальше.)

Сеи весны прибули ту слѣдуючѝ Русины:

Левъ Прогиньскій женатый 3 дѣт.; Осифъ Прогиньскій ж. 2 дѣт; Матій Стецикъ самот.; Алексій Чорный ж. 2 дѣт.; Димитрій Мацѣборскій ж. 5 дѣт.; Павло Губерскій, ГнатъСатборскій, Иванъ Лукуста, Иванъ Гальковъ ж. 4 дѣтей; ив. Данчукъ ж. 4 дѣт.; Ив. Гавриленко ж. 3 дѣт.; Петро Роскопъ ж. 1 дѣт.; Осифъ Дзувенька ж. 2 дѣт.; Федь Рудикъ ж.; Ант. Савка ж. 2 дѣт.; Кость Немирскій ж. 5 дѣт.; Федь Немирскій ж. Иванъ Ядловскій, Василь Пискливець ж. 2 дѣт.; Василь Никифорукъ, Андрей Лакуста.

Вечеромъ запросивъ мене ч. г. Антôнъ Савка до себе. Чоловѣкъ той есть ученый, укôнчивъ четверту гимназіяльну и бувъ при судѣ, але яко вѣрный Русинъ, стоявъ за свôй народъ, свои права, протое его Поляки зненавидѣли и уважали за москаля. Казавъ, що ему и паспортъ не було трудно достати, бо тѣшились що — якъ вôнъ казавъ — о одного москаля буде менше. Ту мы говорили кôлька годинъ при гербатѣ, а наконецъ попращавшись якъ братя, и я пôйшовъ на нôчь до Василя Фенпяка. Въ другій день рано, треба намъ було уже выбиратись назадъ. По снѣданю ч. госп. Василь выпровадивъ насъ далеко. Трудно намъ було зъ нимъ розстатись, бо хоть по такъ труднôй и довгôй дорозѣ, все таки зайшлисьмо межи своихъ людей, котрѝ намъ були дуже радѝ и обôйшли ся зъ нами якъ найлѣпше. Попращавшись рушили мы въ дорогу. О 8 миль назадъ пруски нѣмцѣ ставили церковь. Ту роспытавшись дещо про утримане священника, сказали намъ, що для церкви есть призначено 40 акрôвъ поля и що священника уже мають, котрого прислало имъ товариство изъ Chicago и котрому тое товариство платить по 300 дол. рочно до 3 лѣтъ, а по 3 лѣтахъ, мають они сами его утримовати.

Дальше ночовалисьмо у Мих. Прокопчака зъ Розстайнъ, котрый робивъ въ Wilkes-Barre за 5 лѣтъ на Whiskey Hill. Другу нôчь знову у А. Пайча. Въ другій день рано по снѣданю А. Пайчь выпровадивъ насъ далеко, а розстаючись зъ нами заплакавъ та просивъ повертати. Десь коло 10 г. вечеромъ прибулисьмо назадъ до Edmonton. Въ слѣдуючій день вечеромъ, прибуло знову двохъ людей зъ краю, зъ котрыми мы разомъ ночовали и довѣдались вôдъ нихъ, що зъ ними прибуло 14 родинъ, котрѝ позостали въ Виннипеґу. Въ 5-ый день червня рано, мы рушили до Winnipeg, а они до нашихъ уже осѣлыхъ людей. По дорозѣ зауважали мы, що всюда крутились Индійцѣ то пѣшки то на коняхъ и якъ мы узнали вôдъ агента, то они трудять ся гандлемъ коней, воловъ и спродажею роговъ зъ дикихъ звѣрятъ, котрѝ то роги красно выробленѝ служать до поважнѣня одѣжи. Индійцѣ ту уже мѣшанѝ и декотрыхъ не можь роспознати вôдъ бѣлыхъ. Они спродають неразъ и дикѝ конѣ, котрѝ неразъ такому фармерови утѣкають и самъ ихъ зловити не може. Протое удае ся до Индіяна, а той за 1 дол. бѣжить зъ стричкомъ и сейчасъ лапае, закидаючи ему петлю на шію. Ту есть богато и вовковъ, но они суть меньшѝ якъ у насъ въ Европѣ и не роблять жадноѝ шкоды. — За пару день прибулисьмо до Виннипеґъ. Ту удались мо ся до еміграційного дому, где въ кухни застались мо 5 рускихъ жѣнокъ. Чотыри крутились коло пироговъ, а 5-та мѣшала въ горчку на печи. Въ великôй сали сидѣли мужики убранѝ якъ то въ краю, той въ кожусѣ, той въ капотѣ, другій въ гуни и велика череда дѣтей тоже рôжно убраныхъ. Крикъ, нещасте, дѣти по пирогахъ гуляють, кричать, але одинъ изъ мужиковъ вôгнавъ въ кухню, кажучи намъ: що они до рады не належать. Вôдъ нихъ дôзналисьмо ся, що они мають замѣръ позостати въ Manitobi о 10 миль на полудне вôдъ Winnipeg. Тамъ французкѝ епископы мають пару тысячь акр. землѣ, а спродають по 5 дол. акеръ. Отже они мали вôдъ нихъ покупити, на 10 лѣтъ выплаты. Межи тыми людьми були и такѝ, котрѝ не мали грошей, але казали, що епископы имъ все дадуть и волы и коровы и всѣ знаряды господарскѝ на выплату, безъ проценту, що менѣ не хочесь вѣрити. Ту въ Виннипеґу суть рôжнѝ люде. Однѝ радять позостати ту, а другѝ кажуть ити до Едмонтонъ и не знати кого слухати. Оно що правда, то ту въ Манѣтобѣ можь скорше все спродати, бо близше великихъ мѣстъ и скорше можь збогатѣтись, але менѣ лѣпше подобалось тамъ. Тамъ здае ся теплѣйше хоть дальше на пôвнôчь, бо уважавемъ, що тамъ було больше збôжа якъ у Манѣтобѣ и деревины тамъ подостаткомъ, а ту нема. Тамъ есть вугля, золотый пѣсокъ въ рѣцѣ Саскачеванъ и желѣзна руда. Отже зъ часомъ може тамъ бути лѣпше якъ ту, а земля есть всюда добра. Декотрѝ нашѝ люде не могли трафити на воду та копали по пару ямъ, але Англики видѣвши тое порадили имъ, а то взявши желѣзнѝ виделки въ руки, чутемъ въ рукахъ пôзнали заразъ де вода и тамъ казали копати и люде заразъ найшли воду.

Дня 8. юнія менѣ треба було уже вертати до дому. Зъ рана выйшлисьмо зъ братомъ на мѣсто, где вôнъ доставъ роботу до колеи, а я попращавшись зъ нимъ вырушивъ до Ню Йорку. Мôй братъ немавъ охоты вертати зъ вôдтамъ, бо земля ему дуже сподобалась.

(Конець буде.)

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Допись зъ Руси Галицкои.

14. липня 1896.

(Огнѣ, градъ и повѣнь. — Мітинґъ рускихъ и польскихъ католиковъ у Львовѣ. — Мітинґъ львôвскихъ робôтниковъ. — Новый рускій епископъ въ Перемышли. — Выборы до радъ повѣтовыхъ на Мазурахъ. — Що каже графъ Станіславъ Бадені про рады повѣтовѝ?)

Огнѣ, градъ, повѣнь, а навѣть саранча у насъ на порядку дневнôмъ. Злива навѣстила 13. червня Старусôль, Стрѣльбичѣ и Старемѣсто коло Самбора. Засѣвы знищенѝ, а въ копальняхъ нафты забравъ потôкъ щось 300 новыхъ бочокъ нафты. Бодай потѣшить ся народъ на долахъ, якъ кому бочка нафты пôдъ хату приплыве! Буря лютувала 24. червня въ Бочевѣ коло Перемышля. Взяло млынъ и одну хату, трое людей въ водахъ пожили смерти, а одна жѣнка збожеволѣла. Про збôже вже нѣчо и казати, пôшло въ землю. Про повѣнь мельдують зъ Жидачева. Днѣстеръ выступивъ широко зъ береговъ и до вчера заливъ кôлькасотъ морґôвъ урожайнои землѣ. Хлопъ радъ коли е що въ землю кинути, збôжа показували несгôрше, та отъ допустъ божій, вода все понищила. — Недавно появила ся коло Нового Сонча саранча. Перелетѣла широкою хмарою понадъ Новый и Старый Сончь вôдъ полудня на пôвнôчь. Люде збивали руками и капелюхами, такъ низько летѣла. Хмара була широка на пôвъ милѣ. Люде вдарили въ дзвоны, звели крикъ, бабы били въ горшки и бочки и саранча полетѣла дальше на пôвнôчь въ нѣмецке цѣсарство. Се дуже велике нещасте, бо выѣдае все до кореня, якъ де на землю сяде. Въ Галичинѣ вже 30 рокôвъ си не памятають.

Мітинґъ католиковъ Русинôвъ и Поляковъ вôдбувъ ся у Львовѣ 7., 8. и 9. липня зъ великою парадою. Були всѣ галицкѝ архіепископы и епископы, такъ польскѝ якъ и рускѝ, на ихъ чолѣ нашъ рускій митрополитъ Кардиналъ Сембратовичъ. Дальше було ще участниковъ понадъ 500, хочь ґазеты се число вселяко подають, декѝ ажь на пôвтора тысячь, що е неправдою. Найбольше було польскихъ кьсондзôвъ и монаховъ, дальше всѣ презесы радъ повѣтовыхъ, польскѝ паны-аристократы, польскѝ ученѝ-професоры, вкôнци кôлькадесять рускихъ Отцѣвъ духовныхъ, кôльканацять свѣтскихъ Русиновъ и щось зо два-три хлопы „на показъ“. На ґалерію платили жѣнки и неучастники по три ґульдены за вступъ, коли ґалеріи не заповняли ся, то вже внускали всякого хочь-бы и даромъ. Мітинґъ, якъ звѣстно, вôдбувъ ся зъ нагоды 300 лѣтнои годовщины уніи берестейскои, длятого и всѣ найважнѣйшѝ промовы крутили ся коло сего предмету. Повныхъ нарадъ було три, впрочѣмъ обрадувало кôлька специяльныхъ комісій. На повныхъ нарадахъ не було дискуссіи, лишь поважнѝ достойники церковнѝ и свѣцкѝ выголошували розумнѝ, або и дурнѝ промовы, часами безконечно скучнѝ, а зôбранѝ не посмѣли перечити, або сказати свôй вôдмѣнный поглядъ. Они мали право покивувати головами, бити браво и кричати „віватъ“. За то въ комісіяхъ вели ся дискуссіи, але про ихъ хôдъ такожь не богато пишуть, здае ся були досыть млавѝ. Предсѣдателемъ мітинґу бувъ князь Адамъ Сапѣга зъ Перемышля, що при послѣднихъ соймовыхъ выборахъ провалився ся противъ руского хлопа Стефана Новаковского. Заступникомъ предсѣдателя бувъ професоръ исторіи Русинъ д-ръ Шараневичъ. Оба промовляли, першій розумно, другій якъ змôгъ, бо пороху певно не выпайшовъ. За секретарѣвъ були князь Адамъ Любомірскій, графъ Адамъ Жолтовскій, отець Волосяньскій и д-ръ Кирило Студзиньскій. Говоривъ, а властиво читавъ довшу промову кардиналъ Сембратовичъ. Треба признати, що промова була знаменита и може вдоволити кождого Русина-уніята. Мѣжь иншимъ сказавъ: „Хто вôдступае вôдъ восточного обряда, ослабляе святу унію и наносить глубоку рану рускому народу“! Польскѝ кьсондзы и шляхта дуже оплескували сю промову, але лѣпше зробили-бы, если будуть такъ поступати, якъ вказуе митрополитъ. Мы боимо ся, що слова лишать ся словами, а польскѝ кьсондзы якъ доси такъ и на дальше не перестануть вторкувати свôй нôсъ въ справы рускои церквы и восточного обряду. Прекрасно промовлявъ професоръ економіи краковского университету д-ръ Мілевскій про соціялізмъ. Участники були дуже здивованѝ, але выслухали зъ увагою вôдчиту. У нашихъ отцѣвъ духовныхъ про соціялізмъ въ той самъ часъ, коли соціяльнѝ справы займають умы всѣхъ найрозумнѣйшихъ людей, понятія нема. Декѝ просто чорта (Богъ при насъ!) собѣ пôдъ тымъ именемъ представляють, тому и великѝ хосенъ зъ згаданого выкладу. Теперь може будуть участники самѝ студіювати и роспôзнавати соціялізмъ, а може-може и въ рускихъ семинаріяхъ духовныхъ заведуть выклады економіи суспôльнои, тымъ самымъ и соціялізму. Д-ръ Шараневичъ читавъ про духовеньство руске передъ и по уніи берестейскôй. Вôдчитъ бувъ млавый; Шараневичъ е зъ тыхъ старосвѣтскихъ ученыхъ, що въ нихъ завмерла вже сила живого слова. На дворѣ було душно, бесѣдникъ зôпрѣвъ сила, участники повыходили зъ сали, щобы не здрѣмати ся. Декѝ секціи обрадували дуже цѣкаво, а мітинґъ принявъ тьму тьменну резолюцій (ухвалъ), якѝ урадили секціи. Найцѣкавѣйшѝ тѝ резолюціи, де мітинґъ взывае конзисторіи, щобы поручили рускому духовеньству въ словѣ, письмѣ и науцѣ вѣры употреблятн лишь народный языкъ (мову). Дальше е одна резолюція, де поручають ся выдавництва и просвѣтнѝ товариства, инші книжки и ґазеты мае духовеньство не допускати межи народъ (щось якъ полісмены?). Е и одна антисемітска резолюція, що жидамъ треба заказати торгувати церковными рѣчами, що дальше продажь або вынаемъ ґосподарствъ въ руки жидôвскѝ е нещасте для религіи, національностей и цѣлои суспôльности. Послѣдного дня на повнôмъ засѣданю говоривъ протоигуменъ Василіянôвъ о. д-ръ Сарницкій о берестейскôй уніи, при тôмъ такъ здорово пофальшувавъ исторію, що ажь Поляки дивують ся, хочь сего зовсѣмъ не було потрѣбно. Отъ хотѣвъ сарачe „Рутенець“ показати себе передъ свѣтомъ лѣпшимъ католикомъ, якъ всѣ Поляки разомъ, а що дурный дурнемъ е, то и пустивъ ся на легкій хлѣбъ, фальшуючи историчнѝ факты. Промовляли ще оба архіепископы, латиньскій, Моравскій и ормяньскій, Исаковичъ. Секцій було шесть и радили черезъ три дни въ передполудневѝ годины. Въ секціи житя католицкого реферувавъ рускій професоръ права д-ръ Стебельскій про опѣку надъ занедбаными дѣтьми и малолѣтными злочинцями. Въ секціи для науки и штуки розъяснивъ Русинъ д-ръ Студзиньскій якѝсь неможливѝ прастарѝ письма про унію и енерґічно допоминавъ ся збираня матеріяловъ про унію. Дальше въ економічно-рôльни-

---

угорско-рускихъ мужиковъ, зъ малыми вôдмѣнами, такій самѣсѣнькій, якъ языкъ галицко-рускихъ и украинско-рускихъ мужиковъ. Гнатюкъ бувъ вôдъ тодѣ на угорскôй Руси кôлька разъ и въ загалѣ вôнъ доси найпильнѣйше займае ся дослѣдомъ житя угорскихъ Русиновъ, хоть поминаючи на боцѣ всяку пропаганду.

Пôсля смерти Драгоманова, его украинскѝ прихильники заявили бажане, щобы галицкѝ радикалы заняли ся справами угорскои Руси систематично. Въ тôй цѣли зложено, въ сентябрѣ 1895 р. комітетъ для справъ угорскои Руси, пôдписаный высше. На фондъ для пропаганды на угорскôй Руси призначено, поки що: чистый доходъ изъ названои высше книжки про Драгоманова, а также изъ продажи его популярныхъ творôвъ: „Рай і Поступ“, оповідане про заздрих богів и т. и. Комітетъ надѣе ся, що призбирае для того и больші фонды и вспѣе заинтересувати справами угорскои Руси ширшій кругъ Русиновъ.

Намъ дуже мило було прочитати въ 24 н-рѣ „Свободы“ слова галицкого „Гостя“ на конвенціи „Соединенія“ угорскихъ Русиновъ въ Ню Йорку про те, що и вони вже стали пробуджувати ся и вже зняли мадярску хоругву зъ вôкна, де бували зборы и промовляли противъ мадярскои мовы въ дѣловодствѣ „Соединенія“. Особливо мило було намъ прочитати ось якѝ слова д „Гостя“:

„Но не вôдъ разу Краковъ збудували, такъ само и тутъ годѣ все зробити наразъ. А хоть бы и тутъ все було зроблене, не вôльно угорскимъ Русинамъ забувати, ще на свôй старый край, где ихъ родинѣ, ихъ сестры и браты стогнуть пôдъ гнетомъ мадярскимъ и роблять послѣднѝ усилія, щобъ уйти пащи всепожираючого мадярского молоха. Того они не повиннѝ забути нѣколи и тутъ въ свобôднôй Америцѣ заснувати аґенцію для будженя народного духа въ старôмъ краю. Звôдси повиннѝ йти тысячѣ екземпляровъ брошуръ и часописей правдиво народныхъ, ити въ курнѝ хаты, тамъ мѣжь бѣдный придушеный зо всѣхъ боковъ народъ, — а вôнъ заговорить, якъ заговоривъ тутъ вôдôтхнувши свобôдно..“

Прекраснѝ слова, кобы тôлько ихъ узяли собѣ до серця всѣ угорскѝ Русины въ Америцѣ, и кобы дѣйсно правда була й кôнцевѝ слова „Гостя“: И сли коли угро-рускій народъ буде мати такихъ проводирôвъ у себе дома, якъ тутъ ихъ мае — мы не перестанемъ боятись о его будучнôсть...“

Та, сякъ чи такъ, а фактъ е, що про Угорску Русь галицкѝ поступовцѣ почали думати, майже рôвночасно и незалежно, и въ Галичинѣ и въ Сполученыхъ Державахъ. Преважнымъ крокомъ буде те, коли то само станутъ робити й угорскѝ Русины въ Америцѣ, та спонукають до того и своихъ краянôвъ на Угорщинѣ. Тодѣ мадярске тысячолѣте не буде похоронами Угорскои Руси, а стане початкомъ еѣ воскресенія...

Гей, братя, угорскѝ Русины! вставайте зо сну и въ Америцѣ и въ Угорщинѣ, та подаймо собѣ руки для чесной працѣ коло народу и боротьбы за свои народнѝ и людскѝ права, а тодѣ певно насъ не зломить нѣяка сила: нѣ мадярска, нѣ россійска, нѣ польска, нѣ нѣяка инча...

Михайло Павликъ,
б. редакторъ „Народа“.

ГОСПОДАРЬ И СЛУГА.

ОПОВѢДАНЬЕ ГР. ЛЬВА Н. ТОЛСТОГО.

Се було въ 70-ыхъ рокахъ на другій день пôсля зимного Миколы. Въ парохіи бувъ празникъ и сѣльскому дворникови, купцеви другои ґільдіи Василеви Андреичу Брехунову годѣ було вôддалити ся, треба було бути въ церквѣ, — вôнъ бувъ церковный староста, — и дома треба було пріймати и угостити своякôвъ та знайомыхъ. Та ось послѣднѝ гостѣ вôдъѣхали, и Василь Андреичь ставъ збирати ся въ тôй хвилѣ ѣхати до сусѣдного дѣдича, щобы закупити у него давно вже проторгованый гай. Василь Андреичь спѣшивъ ся вôдъѣздити, щобы мѣйскѝ купцѣ не вôдбили ему того выгôдного купна. Молодый дѣдичь домагавъ ся за гай десять тысячь тôлько тому, що Василь Андреичь дававъ за нього сѣмь. А сѣмь тысячь становили лише одну третину властивои вартости гаю. Василь Андреичь може бути выторгувавъ бы й ще, бо и лѣсъ находивъ ся въ его окрузѣ и мѣжь нимъ и сѣльскими уѣздными купцями вже давно бувъ установленый ладъ, по котрому одинъ купець не пôдвысшавъ цѣны въ окрузѣ другого, але Василь Андреичь думавъ, що ґуберскѝ лѣсоторговцѣ хотѣли ѣхати торгувати Горячкинскій гай, и вôнъ рѣшивъ ся заразъ таки ѣхати и покôнчити дѣло зъ дѣдичемъ. И задля того, скоро тôлько минувъ празникъ, вôнъ добувъ зô скринѣ своихъ 700 рублѣвъ, додавъ до нихъ церковныхъ 2.300, що у него находили ся, такъ щобы вышилось 3.000 рублѣвъ и обережно перечисливши ихъ и вложивши ихъ въ шкатулу, зôбравъ ся ѣхати.

Слуга Микита, одинъ тои днины не пяный мѣжь слугами Василя Андреича, побѣгъ запрягати. Микита не бувъ пяный тои днины тому, що вôнъ бувъ пяниця и теперь пôсля пущеня, въ часѣ котрого вôнъ всю пропивъ зъ себе одѣжь и шкôрянѝ чоботы, вôнъ зарѣкъ ся пити и не пивъ другій мѣсяць; не пивъ и теперь, не дивлячись на згôршене вôдъ горѣвки, що си всюды выпивали въ першѝ два днѣ празника.

Микита бувъ 50-ти лѣтный мужикъ зъ недалекого села, не-господарь, якъ про него говорили, и бôльшу часть свого житя проживъ не въ дома, а въ людяхъ. Всюды его цѣнили за его охоту до працѣ, зручнôсть и силу въ роботѣ, головно-жь — за добрый, милый характеръ; але нѣгде вôнъ довго не загрѣвъ мѣсця, тому, що разовъ два въ рôкъ, а то й частѣйше, запивавъ и тогдѣ крôмъ того, що пропивавъ все зъ себе, становивъ ся ще бутный и сварливый. Василь Андреичь также кôлька разовъ проганявъ его, але потôмъ бравъ, бо дороживъ его учтивостю, любовю до худобины и, головна рѣчь дешевостю. Василь Андреичь платив Микитѣ не 80 рублѣвъ, скôлько коштувавъ такій робôтникъ, а рублѣвъ 40, котрѝ выдававъ ему безъ рахунку, дрôбницями, та и то въ бôльшôй части не грошми, а по дорогôй цѣнѣ товаромъ зô склепу.

(Дальше буде).

чôй секціи посолъ Вахнянинъ говоривъ-балакавъ про еміґрацію. Повторивши старй фразы запроектувавъ нагонку поліціи за аґентами еміґраційными и выдане великого закону еміґраційного, домагавъ ся опѣки правительственнои надъ еміґрантами, але и заразомъ усуненя причинъ еміґраціи черезъ поднесене стапу хлѣборобôвъ. Ну, Господи Боже помагай! Рацію велику посолъ Вахнянинъ мае, але чи вѣрить вôнъ самъ въ то, що сказавъ и чи надѣе ся на зреалізоване дотичныхъ ухвалъ мітинґу? — се дуже велике пытане. Въ тôй секціи достало ся и хлопамъ-Мазурамъ. Якійсь ксьондзъ Гіцькевичь сказавъ „просто зъ моста", що всѣ Мазуры „пінки", „соціялисты", „радиґалы" и спокôй. Видно, що орґанізація хлопôвъ-Мазурôвъ вже выкликуе добрй наслѣдки, коли польскй ксьондзы зачинають тровити ся поліцією.

(Конець буде)

Що чувати нового въ свѣтѣ?

Въ Австріи, якъ звычайно при польско-австрійскôй господарцѣ: бѣда, нужда, борба панôвъ зъ хлопами, великй податки — а вслѣдъ за тымъ масова еміґрація до Бразиліи на вѣчну погибель. Навѣть вѣче католикôвъ польско-рускихъ у Львовѣ, помимо благословенства папы и ґратуляцій цѣсаря, тай лайки пп. Барвѣнского и Вахнянина, бѣдѣ зарадити не въ силѣ.

Въ Россіи все благополучно. Царя укоропували, тысячки людей погибнуло, царь выбирае ся въ подорожь, робôтники стрейкують, а впрочѣмъ на всѣхъ языкахъ все мовчить.

Въ Турціи. Султанъ въ гаремѣ доживае свого роскôшного вѣку, войско турецке рѣже Арменчикôвъ, а мудрй, чоловѣколюбивй полїтики европейскй дипльоматично, т. е. по злодѣйски придивляють ся тому страшному мордови людей неповинныхъ.

Въ Нѣмеччинѣ полюють на соціялистôвъ, а соціялисты полюють на рôльникôвъ. Старый Бісмаркъ розбалакавъ ся послѣдными часами за політику — а казали, що старый вже умирае. Де-тамъ швабъ такъ скоро умре!

Въ Англіи соціялисты мали великій мітинґъ. Рядъ дальше провадить спекуляціи въ Азіи и въ Африцѣ, збивае грошѣ, робить добрый бізнесъ, тай бôльше нѣчого.

Въ Франціи стрѣляли на президента, але хибили. Царь россійскій не хоче для-того приѣхати до Парижа.

Въ Бразиліи Поляки задумали побудовати Польщу разомъ зъ „braciami unitami" — тымчасомъ якось не веде ся, бо „bracia unici" чують ся бути Русинами и закладають свои власнй парохіи и товариства. Польска газета, що выходить въ Куритибѣ, а называе ся „Polonia", каже, що „Свобода" московска газета и якъ смѣе она до Бразиліи вандрувати. — Цѣкавй тй „bracia Polacy!"

Въ Америцѣ, якъ звычайно въ Америцѣ! Крадѣжи, розбои, морды, пожежи, банкрутства, злодѣйства и приготованя до выборôвъ президента. Русины сварять ся за вѣру, бють по сальонахъ аґентôвъ не высланыхъ зъ Санъ-Франціско, процесують ся, тай часомъ „Свободу" читають.

Въ Канадѣ нашй Русины, выслані д-р. Олеськовомъ ставлять хаты и будинки господарскй, заорують множество акрôвъ и кажуть, що вже теперь лѣпше имъ вôддихае ся, якъ въ Галичинѣ. Чекають на о. Остапа Нижанковского. — Тай таке по свѣтѣ дѣе ся!

НОВИНКИ.

— Барка „Fugen" прибула зъ Halifax до Лондону. Дня 6. юнія выѣхало на лодцѣ зъ Ню-Йорку двохъ вôдважныхъ норвеґцѣвъ Fr. Harbe и Geo. Samuelson и вже 24. юлія приѣхали до Лондону. Справдѣ незвычайно смѣла ѣзда.

— Славный англійчикъ Цециль Родесъ, що чуда доказувавъ въ Африцѣ, оскарженый англійскимъ правительствомъ о надужитя, хоче вернути до Англіи и пôддати ся процесови для розслѣдженя своихъ поступкôвъ дорогою судовою.

— Царь россійскій Николай выберае ся въ подорожь по Европѣ и вôдвѣдае всѣ майже столицѣ державъ европейскихъ, крôмъ Парижа, столицѣ Франціи, хоть Французы суть въ тôмъ часѣ найлѣпшй приятелѣ Россіи. Царь зажадавъ, щобъ зъ Парижа выгнали всѣхъ соціялістôвъ и анархистôвъ на часъ его побуту, але се оказало ся неможливымъ — оджежь приятель Франціи не може беспечно загостити до Парижа.

— Холера въ Египтѣ прибирае чимъ разъ грôзнѣйшй розмѣры. — Якось въ Галичинѣ не чувати за ту рôдну цьоцю голоду, нехарства и нужды.

— После справозданя американьского Библійного товариства выдало оно въ минувшôмъ роцѣ 1,750,283 примѣрникôвъ Письма Святого. Товариство тое истнуе вже 80 лѣтъ и выдало доси 61,705,841 примѣрникôвъ Письма Святого. Библіи тіи друковались на 100 рôжныхъ языкахъ въ одинайцяти мѣстахъ. Минувшого року 450 людей занималось роздачею и продажею Библій. Бôльша половина розôйшлась мѣжь поганами и магомеданами; въ самыхъ Хинахъ розпродано 383.000 примѣрникôвъ. Загаломъ розходувало товариство тое $503,500,52 въ минувшôмъ роцѣ.

— Дѣяльнôсть кс. Стояловского звернена теперь головно на повѣты тарнôвскій, мѣлецкій и тарнобжескій, зъ-вôдки вôнъ задумуе кандидувати на посла до рады державнои зъ пятои куріи выборчои. Консервативнй ґазеты польскй, заалярмованй сею дѣяльностію, доносять, що кс. Стояловскій веде свою аґітацію систематично вôдъ села до села; вôдправляе дуже часто службы Божй на импровізованôмъ до сего пôдвысшеню або на скрини по хатахъ, а нарôдъ слухае ихъ побожно и ще збирае складки грошевй для кс. Стояловского. Въ одномъ селѣ устроено ему навѣть кôнну бандерію и въ тріюмфѣ проводжено до сусѣдного села.

— Завернений зъ дороги. Данило Гридзакъ, господарь въ Нижневѣ, продавши за безцѣнъ свою батьковщину, выбравъ ся зъ жѣнкою и трома дѣтьми, зъ котрыхъ найстарше мае 10 лѣтъ, до Бразиліи. Карты корабельнй доставивъ имъ званый аґентъ зъ Удіны Сільвіо Нодарі, велѣвши заплатити собѣ за се 260 зр. Выѣхавъ Данило Гридзакъ зъ Нижнева зелѣзницею до Удіне купивши білеты зелѣзничй для себе и родины за 55 зр. Однакъ въ дорозѣ въ Стиріи въ Стайнбрухъ зревідовано Гридзака, при чôмъ показало ся, що вôнъ не мае майже крейцара при души, бо всѣ грошѣ зъ продажи грунту ужив на купно білетôвъ подорожѣ и що не мае пашпорту, длятого вôдослано его шупасомъ до Нижнева, де прибувъ въ середу, втративши цѣлый свôй маетокъ.

— Нещасливый выпадокъ случивъ ся дня 30. юлія на Patterson близько Mt. Carmel, Pa. Въ майнахъ потовкло Алекс. Вархолика, касієра руск. кат. церкви зъ Mt. Carmel, Pa. Нещасливого завезено заразъ до майнерского шпиталю въ Ashland, Pa.

— Д-ръ Е. Матрозовъ (графъ Лелива), котрый вôдъ чотырохъ мѣсяцѣвъ мешкае въ Shamokin, Pa. въ Centrale Hotel на Shamokin str. нападеный безпôдставно пянымъ констаблемъ, почастувавъ того констабля здорово своею величезною палкою, котру привѣзъ зъ собою зъ Россіи. Зô всѣхъ сторонъ посыпались ґратуляціи д-ру Матрозову, бо справдѣ еще россійска палка не була на лобѣ бещельныхъ амер. констаблѣвъ.

СКРИНКА ЛИСТОВА.

Вп. О. Кузьмичь у Львовѣ. — Бажана адреса така: 716 Mint Alley, S. S. Pittsburg, Pa.

Пчт. Братямъ въ Ш.нандоа, Юнкэрсъ и Трой: статуты друкують ся.

ЗАПЛАТИЛИ ЗА „СВОБОДУ" ВЪ МѢС. ЮЛІЮ:

Mt. CARMEL, PA.	
Лещиньскій Василь	0.50
Гербутъ Семанъ	0.50
Выслоцкій Теодоръ	1.50
Руцакъ Василь	1.00
Богачикъ Демко	0.50
Гараксимъ Андрей	1.00
Онуфрій Мурдза	1.00
Domini Judzis	1.00
SHAMOKIN, PA.	
Жиличь Алекс.	2.00
SEYMOUR, CONN.	
Выслоцкій Осипъ	2.00
SWISSVALLE, PA.	
Брей А.	0.65
NEW KENSINGTON, PA.	
Алек. Костикъ	1.00
АВСТРІЯ-КРОАЦІЯ.	
Д-ръ Евг. Кобриньскій	2.00
АВСТРІЯ-ГАЛИЧИНА.	
Баріанъ М.	1.50

Новй книжки.

Гр. Лелива звѣстный авторъ знаменитои книги: „Польско-Русскія отношенія" написавъ интересну книгу на россійскôмъ языцѣ пôдъ заг. „Положеніе литовскаго народа въ русскомъ государствѣ". Книжка та вышла сими днями зъ друкарни „Свободы" въ Шамокінъ, Па. Можна ю достати въ Редакціи „Свободы" за $2.

Выдавництво час. „Свобода" Ч. 1.

Образки зъ америки

написавъ Бузько. Шамокінъ, Па. 1896. Зъ друкарнѣ „Свободы".

Цѣна .... **10 цнт.**

Выдавництво „Свободы" Ч. 2.

Вже вышла I. часть працѣ М. Павлика: „Народный рухъ австро-угорскихъ Русинôвъ" (1772—1896).

Та перша часть обôймае хôдъ дѣлъ австро-угорскихъ Русинôвъ вôдъ 1772—1850. — Та вельми цѣнна книжка повинна находити ся въ хатѣ кождого Амер. Русина, а достати єи можна въ Редакціи „Свободы" только за 15 цнт.

ОГОЛОШЕНЄ.

Читайте добре и мѣркуйте!

Вже друкуе ся „Календарь" тов. „Союзъ". Та книжка повинна находити ся въ хатѣ кождого письменного амер. Русина. Будуть образки, повѣстки и научнй статѣ. Хто хоче мати „Календарь" най напередъ зголосить ся на адресу: Rev. Nestor Dmytriw P. O. Box 599 Mt. Carmel, Pa. — „Календарь" буде стояти 50 цнт. Чистый доходъ призначеный на желѣзный фондъ тов. „Союзъ".

Зголошуйте ся напередъ, бо потôмъ може не стати, якъ мало выдрукуемо.

ПРАВО СВИНѢ.

(Політичне оповѣдане д-ра И. Франка.)

(Конець.)

— А й права конституційни маємо — говоривъ я дальше по короткôй мовчанцѣ до мого приятеля — они-жь мають бути такъ гарнѝ и славнѝ. Чи ты ихъ коли бачивъ, любый приятелю?

— Чи бачивъ? — зачудувавъ ся. — На паперѣ, въ книжцѣ таки справдѣ бачивъ.

— Нѣ, не йде тутъ о конституцію на паперѣ — сказавъ я — лишь о справдѣшну, такъ якъ она въ житю выглядає. Чи ты бачивъ ту справдѣшну, живу конституцію?

— Та якъ можна єи бачити? Мы-жь жиємо и чуємо єи...

— О такъ, мы чуємо єи, оно справдѣ такъ! Але я бачивъ живу и хочу се тобѣ розповѣсти. Разъ якось ѣхавъ я зъ моими двома сынами въ день торговый до Тернополя. Передъ нами ѣхавъ незнакомый селянинъ зъ жѣнкою. Чоловѣкъ сидѣвъ на передѣ и гнавъ конѣ, жѣнка сидѣла на задѣ а мѣжь ними на выстеленôй соломѣ и добре звязана лежала велика, кормлена свиня, котру мали продати въ мѣстѣ, та выставила спокôйно черезъ возъ свою велику голову. Пôдъѣздимо до Тернополя, минаємо рогачку, ажь тутъ коло рогачки сидить якійсь панъ, вже старшій, держить блыскучій ножь въ руцѣ та курить люльку на довгôмъ цибусѣ, — ось такôмъ довгôмъ! Скоро вно побачивъ возъ зъ свинею, приподнявъ ся и кричить голосно:

— Стôй хлопе!

Селянинъ станувъ, а панъ зъ ножемъ приступивъ до воза.

— Що везешь въ возѣ? — пытає остро панъ.

— Свиню, прошу ласки пана! — каже селянинъ покôрно.

— Я бачу, що се свиня, але якъ ты єи везешь? Га! Чи не бачишь, що бѣднôй худобинѣ вôдъ мотузя цѣлкомъ напухли ноги? А ты драбе, чи не знаєшь, що не вôльно мучити бѣдну звѣрину?

Зъ тыми словами пôдôйшовъ панъ до свинѣ и розтявъ своимъ ножемъ мотузє такъ скоро, що въ поспѣху навѣть скалѣчивъ свиню въ ногу.

— Маршъ на полицію! Ты мусишь бути добре покараный! — кричить острый панъ и спаситель свинѣ.

Селянинъ наполохавъ ся и сидѣвъ каменемъ на возѣ; вôнъ пробувавъ просити острого пана о ласку, але панъ не давъ ся упросити. Але жѣнка селянина була больше цѣкава, она змѣркувала, якъ собѣ порадити. И коли єи чоловѣкъ зайшовъ въ балаканину зъ острымъ паномъ, она вытягнула зъ-за пазухи червону хустину, щось пошпортала въ нѣй, вытягла 20 кр. завязаныхъ у вузлѣ (она певно два днѣ тяжко працювала и примирала голодомъ, щобы ихъ заробити), всунула ихъ острому панови въ руку и зачала разомъ зъ чоловѣкомъ просити. Се помогло. Острый панъ чимъ разъ больше мякшавъ и сказавъ:

— Но, симъ разомъ подарую и пущу тобѣ, але тямь собѣ разъ на все!

Въ часѣ тои пригоды я выпередивъ моимъ возомъ, але казавъ затримати ся, щобы бачити, якъ се все скôнчить ся. Минула добра хвилина, заки селянинъ зô свинею по-при насъ переѣхавъ. Але на возѣ бувъ вже цѣлкомъ иншій ладъ якъ передъ тымъ. Жѣнка сидѣла на передѣ и гнала конѣ, чоловѣкъ сидѣвъ на задѣ и тримавъ обома руками свиню за шию. Але свиня, розпутана, стояла теперь просто у возѣ и розглядала ся на всѣ боки, полохаючи ся що хвилины чимъ небудь и готова кождои хвилѣ выскочити. И не тревало довго, якъ надъѣхала ґальопомъ гарна паньска чвôрка, выдзвонюючи дзвôнками и вытрѣскуючи зъ бича. Свиня страхъ якъ наполохала ся и шарпнувши ся выскочила зъ воза. Селянинъ, що тримавъ єи за шию, не мавъ силы єи задержати и також выпавъ, та ще такъ нещасливо, що розбивъ собѣ лице до крови на камѣню, а свиня пôгналась свѣтами. Ажь мои хлопцѣ здôгнали свиню та помогли господареви загнати єи на торгъ. Отсе, любый приятелю, право свинѣ. Але се що не всьо.

Зъ полудня вертавъ я зъ Тернополя, ще досыть вчасно, щобы заѣхати передъ смеркомъ домôвъ. Пôдъѣхавъ я до рогачки, де все ще той острый панъ зъ блыскучимъ ножемъ сидѣвъ и выгôдно пыкавъ свою люльку на довгôмъ цибусѣ. Поглянувши передъ себе, побачивъ я на гостинци двоє люда въ хлопскихъ одежахъ, якъ рôвнымъ крокомъ пôдходили до мѣста.

— О, тѝ мусѣли довго служити при вôйску, думаю собѣ, коли ще теперь, постарѣвши ся, такъ остро и по вôйсковому тримають крокъ та въ ґлідѣ машерують.

Але коли они близше пôдôйшли, бачу я щось чорного по-за ними и щось мовь гострый блыскъ полумѣни по-надъ ихъ головами. Не треба було дуже догадувати ся, щобы пôзнати, що се бувъ жандармъ. А коли они ще близше прійшли, почувъ я, якъ при кождôмъ ихъ кроцѣ щось бренчало: дзелень! дзелень!

— Ага, помѣркувавъ я, ось въ тôмъ то и загадка ихъ вôйскового маршу та тримання кроку. Они скутѝ до купы ланцюшками! Але пожди но, пане жандарме! Скоро ты станешь на рогачцѣ и схочешь перейти зъ такъ болючо повязанными людьми по-при сего острого пана зъ блыскучимъ ножемъ, то вже ты побачишь, що се значить, людей мучити въ такій способъ.

И я вже въ дусѣ побоювавъ ся, щобы острый панъ на рогачцѣ зъ великого поспѣху при розтинаню оковъ, якими були скованѝ тѝ нещаснѝ люде, не скалѣчивъ имъ рукъ такъ само, якъ передъ тымъ скалѣчивъ ногу свинѣ. Але все таки бувъ я цѣкавый, якъ то острый панъ накине ся на недбалого жандарма и поведе єго на полицію. Але на велике моє здивоване не було нѣчо такого. Оба скованѝ и жандармъ перейшли спокôйно черезъ рогачку по-при острого пана. Острому панови анѣ не було въ гадцѣ напаяти жандарма, — вôнъ противно вставъ и поклонивъ ся жандармови, а я поѣхавъ маркотный дальше. Тожь и бачишь любый приятелю, кôнчивъ я мою розмову, — такъ выглядає право коституційне хлопа: вôнъ мусить завидувати простой свинѣ.

Буря оплескôвъ, яка залунала по тôй промовѣ, досить довго тревала. Коли стихло, сказавъ старый Грицупякъ:

— Выбачте, мои любі, я хотѣвъ се сказати при справѣ „причины еміґраціи", але думаю, що оно и такъ ще не опôзнене.

При тыхъ словахъ злѣзъ вôнъ зô стола.

Молись, трудись, учись, до СОЮЗА запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, Свободу читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грошь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ насъ.